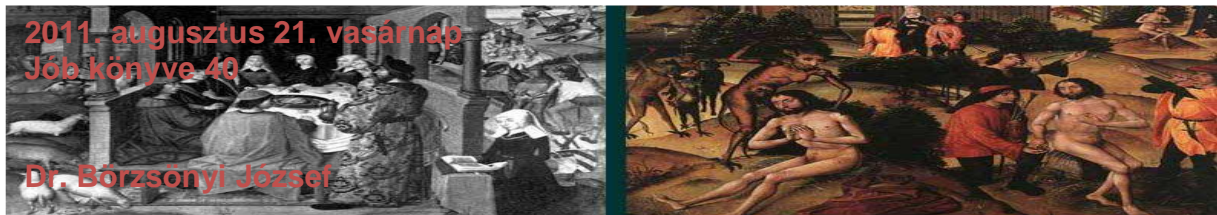

IGAZSÁG ÉS ÉLET

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára
Lectio continua – Bibliaolvasó kalauz alapján

2011. augusztus 21. vasárnap
Jób könyve 49

Dr. Börzsönyi József

Jób első válasza: Megalázza magát Isten előtt

^{40,1}Szólott az Úr, és ezt mondta Jóbnak: ^{40,2}Mit perlekedik a Mindenhatóval az akadékoskodó? Aki Istennel akar vitatkozni, feleljen neki! ^{40,3}Jób pedig felelt, és ezt mondta az Úrnak: ^{40,4}Bizony, könnyelmű voltam! Mit felelhetnék neked? Kezemet a számra teszem. ^{40,5}Egyszer beszéltem, de ezután nem szólok, vagy ha kétszer: többé nem teszem.

Isten második beszéde: Ő az emberiség ura

^{40,6}Az Úr válaszolt Jóbnak a viharból, és mondta: ^{40,7}Övezd csak föl derekadat férfiasan! Én kérdezlek, te meg oktass engem! ^{40,8}Semmivé akarod tenni az én igazságomat? Bűnösnek mondasz engem, hogy te lehess igaz? ^{40,9}Van-e olyan karod, mint az Istennek? Tűdsz-e olyan hangon mennydörögni, mint ő? ^{40,10}Ékesítsd föl magad fenséggel és méltósággal, öltözz ékességbe és pompába! ^{40,11}Öntsd ki dühös haragodat, láss meg minden gőgöst, és alázd meg! ^{40,12}Láss meg minden gőgöst, és igazd le, tipord el a bűnösöket, ahol csak vannak! ^{40,13}Ásd el valamennyit a föld alá, zárd el őket rejtett helyre! ^{40,14}Akkor még én is dicsérek téged, mert megsegített a jobbod.

A víziló és a krokodil ereje is Istentől van

^{40,15}Nézd csak a vízilovat! Én teremtettem, mint téged. Fűvet eszik, mint a szarvasmarha. ^{40,16}Nézd, milyen erős a dereka, milyen kemények testén az izmok! ^{40,17}Merev a farka, mint a cédrus, combjának inai egymásba fonódnak. ^{40,18}Csontjai, mint az érc-csövek, lábszárai, mint a vasrudak. ^{40,19}Isten remekműve ez! Fegyverrel is ellátta alkotója, ^{40,20}mégis a hegyek adják meg táplálékát; mellette játszadozik a mező minden vada. ^{40,21}Lótuszbokrok alatt hever, nádas és mocsaras rejtékelyen. ^{40,22}Lótuszbokrok árnyéka borul rá, körülveszik a parti fűzek. ^{40,23}Ha árad is a folyó, nem nyugtalankodik: biztonságban van, még ha szájaig ér is a Jordán. ^{40,24}El lehet-e fogni szemtől szembe, lehet-e karikát tenni az orrába? ^{40,25}Ki tudod-e fogni horoggal a krokodilt, le tudod-e szorítani a nyelvét kötéllel? ^{40,26}Tűdsz-e kákát húzni az orrába, át tudod-e fúrni kampóval az állát? ^{40,27}Fog-e sokat könyörögni neked, vagy beszél-e hozzád szelíden? ^{40,28}Köt-e veled szövetséget, hogy fogadd fel állandó szolgáltnak? ^{40,29}Játszadozhatsz-e vele, mint a madárral, és megkötheted-e leánykáid kedvéért? ^{40,30}Alkudozhatnak-e rajta a cimborák, osztozkodhatnak-e rajta a kereskedők? ^{40,31}Teletűzdelheted-e nyársakkal a bőrét, és halászó szigonyral a fejét? ^{40,32}Nyúlj csak hozzá, majd nem gondolsz többé a harcra!

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Isten második beszéde kezdődik a 40. fejezetben. Ebben a beszédben is közvetlenül Jóbot szólítja meg az Úr. Mások nincsenek bevonva ebbe a párbeszédbe. Az első beszéd kezdetén is ott van a felhívás Jóhoz, hogy adjon feleletet, de mielőtt megszólalt volna, Isten hosszú beszéde következett a teremtett világról. A második beszéd azonban nem halad tovább anélkül, hogy Jób ne válaszolna. A beszédet hallgatva is ismételt az a tanulság állhatott Jób előtt, hogy mindezekhez képpes, amikről hallott, ő csak kicsiny teremtett

voltát, emberlétét érthette meg. Válaszában is csak azt mondhatta: kicsiny vagyok én ezekhez, nem tudok ezekhez hozzászólni. Az első beszéd arra irányult, és azt a célt érte el Jóbnál, hogy teljes mértékig belássa, Isten dolgai nagyobbak, sem hogy azt az ember felfoghatná, inkább csak csodálkozhat azokon, és szemlélheti rajtuk Isten bölcsességét és hatalmát. Isten azonban nemcsak ezt a különbséget akarta tudatosítani Jóbnak, hanem ennél jóval többet, megértetni vele azt, hogy milyen bünt követett el azzal, hogy igazságtalannak tartja a rá elkövetkezett csapásokat, igazságtalannak tekinti Isten intézkedéseit. Ezzel magát Istent vádolja igazságtalansággal. Amikor Jób magát igazolja, igaz voltát védelmezi, és Istennel is el akarja ismertetni, akkor Isten igaz voltát vonja kétségbe. Három módon érteti meg ezt Isten Jóbnak.

Felajánlja Jóbnak, hogy próbálja meg igazságosan kormányozni a világot. Vegyen észre minden gonoszt, gőgöst, és fékezze meg, vessen véget a bűnnek, méltó módon büntesse meg a bűnösöket. Ehhez legalább olyan erős karra van szükség,

mint Isten karja, hatalmának is fel kell érni Isten hatalmával. Amit az első beszéd válaszként kiváltott belőle, amit következtetésként levont a beszéd végighallgatásából, éppen azt kellett kimondania, hogy ő kicsi mindezekhez. Sem felfogni, sem átlátni, sem igazságosan a dolgokat helyére tenni, nem tudja. Ezért csak ironikus az a lehetséges elismerés Isten részéről, ha Jób így kormányozhatná a világot: „még én is dicsérlek téged”. Igazságosan kormányozni ezt a világot nem emberi feladat. Ez nem mentegetőzés Isten részéről, hiszen Ő örök hatalmával és mindenható erejével így vezeti a teremtett világot, ezt kétségbe vonni egy embernek azonban nagy elbizakodottság és bűnös merészség. Vajon Jób a maga igazságával képes volna világméreteken is, mindenkivel szemben is érvényesíteni az igazságot? Hogyan is kérheti hát számon, Istenen a maga igazát?

Isten beszédében az egyik állatot ismerteti meg Jóbbal példaként. Hatalmas állatként jellemzi. *bebémót* a neve. Formailag ez a *bebémá* szó többes száma. A héberben ez általánosságban jelent állatot, speciálisabban négy lábú állatot. A magyarázók ebben az összefüggésben vízilónak értelmezik. Luther le sem fordítja a héber szót.¹ Ezzel érzékelteti, hogy nem pusztán egy az állatok közül, hanem egy különleges állat. Méreteinél fogva egyike a legnagyobb testű állatoknak. A leírás még inkább azt érzékelteti, hogy erejénél, nagyságánál fogva fölötte áll minden más állatnak. Már-már természetfeletti lénynek tűnik. Artur Weiser fontosnak is tartja a mitológiai vonatkozásra utalni.² Amikor Isten bemutatja nagyságát, hatalmas erejét, két dolgot feltétlenül fontosnak tart leszögezni erről a hatalmas állatról. Ez is olyan teremtménye Istennek, mint Jób maga. Olyan állat, mint sok más, füvet eszik, mint a szarvasmarha. Isten teremtett világának a része. Bármennyire értsen alatta valaki mitológiai szörnyet, nem istenellenes hatalmasság. A másik sajátosság, hogy az ember nem bánhat el vele, az ember számára elriasztó. Csak egy a teremtmények közül, az ember mégsem tud vele bánni. Hogyan is tudná hát Jób irányítani a világot? A 19. vers első felének betű szerinti fordítása: ez Isten útjainak kezdete. Ahol az ember lehetőségei véget érnek, ott kezdődik Isten útja. Ahol az ember elhallgat, Isten ott újat kezd.

A másik, és egyben utolsóként említett állat a *línjátán*. A fordításokban általában a krokodillal azonosított. A róla szóló bemutatás hosszabb, kiterjed még az egész következő fejezetre is. A 40. fejezetben az utolsó vers kivételével kérdések hangzanak el a krokodilról. A kérdések Jóbhoz irányulnak, és arról szólnak, hogy ezzel a félelmetes állattal meg tud-e tenni valamit. Minden kérdésre a várt vagy feltételezett válasz a nem. Ismét egy olyan példa a krokodil, amely azt szemlélteti, hogy ezt sem tudná Jób irányítani, pedig csak egy állat a nagyvilágban, még ha a legfélelmetesebb is az összes között. Amíg a víziló termeténél fogva kerül a többi állat elé, a krokodil veszélyességével válik különlegessé.

---

¹ WEISER, ARTUR: i. m., 255.

² WEISER, ARTUR: i. m., 259–160 .

Nem természetes dolog Istennel vitába szállni, még kevésbé vele perbe kezdeni. Jób először alázatosan elfogadta veszteségeit, és nem kezdett perbe Istennel. Az Úr adta, az Úr vette el, áldott legyen az Úr neve. Szenvedései súlya alatt és a vigasztalásra jött barátok gyanúsítgató kérdéseinek hatására egyre erőteljesebben védelmezi ártatlanságát, egyre követelőbben várja Istentől megjelenését és igaz voltának elismerését. Szinte már perlekedésnek foghatók fel szavai. Nehéz összeegyeztetni azt, hogy Isten mindeneknek ura, semmi sem történhet tudta és akarata nélkül, a szenvedés pedig csak nem

szűnik, sőt a gyötrelmek és bajok még sokasodnak is. Ez a helyzet gyakorta okoz hitbeli krízist. Eljuthat valaki a tagadásig, még az átkozódás is előfordulhat. Ezek között még szerényebbnek tűnik a Jób követelése, Istennel kezdeményezett vitája. Az emberi vélekedés, különösen is a kegyes ember vélekedése ilyenkor az, hogy nincsen helye semmiféle vitának, perlekedésnek, a helyes magatartás az alázatos elfogadás. Isten nem egészen így viszonyult Jóbbhoz. Felmutatta az igazát követelő Jób előtt a teremtet nagy világot, amelynek távlatait, részleteit Jób nem foghatja fel, amelyben az összefüggések rejtve maradnak véges emberi ismeret előtt. Ha csak ennyit ért is meg az ember, már elnémul, és vitát nem indít.

Isten nem utasítja el a vita lehetőségét. Előtte azonban tisztázni kell, hogy a vita nem szorítható a korlátozott emberi ismeretek közé, nem hagyható figyelmen kívül az a távlat, amelyben Isten cselekszik, ahogyan Ő irányítja az eseményeket. Miután ez tudatosult, akkor feleljen az ember. A puszta emberi látás, a saját követelések ismételtetése vagy egyre hangosabbá tétele nem elegendő és nem méltó a vitához. Választ adni arra, amit Isten elénk tár, nélkülözhetetlen ebben a perlekedésben. Ez a válasz nem könnyű az ember számára. Így legtöbbször el is marad. Jób is azzal válaszol, hogy kezét a szájára teszi, már nem szól tovább. A Jézus Krisztussal vitatkozók hasonlóképpen elnémulnak, ha tovább kell tekinteni a szűk emberi határoknál. Akik az adófizetés kötelezettsége felől kérdezik törbeejtően Jézust, amikor meghallják választát, nem kérdezik tovább, otthagyják, eltávoznak tőle. Isten nem elnémítani akar, hanem a helyzet mélyebb ismeretére elvezetni. Jóbbal sem szakítja meg a vitát. Tovább vezeti a maga helyzetének mélyebb ismeretére. Újabb tényeket tár elé, amelyek módosítják felfogását. Már nemcsak a világot és az abban lévő dolgokat látja tágabb körben, nemcsak önmagán kívül fedez fel fontos és valóságos dolgokat, amikre addig nem figyelt, nem is volt ismeretes számára, hanem másként látja ebben az összefüggésben már a saját helyzetét is. Isten közelében súlyos vitáink elcsitulnak, teljesebb önismeretre jutunk.

A vitában Isten nemcsak, hogy nem némít el, hanem el sem küld. A Jézussal vitatkozók, amikor belátták, hogy nem érték el céljukat, otthagyták Jézust és elmentek. Jób nem fordul el Istentől, nem is engedi az Úr, hogy elhallgatásával véget érjen találkozásuk. Isten a Vele való vitában, a Vele való találkozásban el kíván jutni odáig, hogy valóságosan lássa az ember magát, és Istent is úgy ismerje, ahogyan Ő megismerteti magát. Nagyon felületes és hiányos ismeret az, amikor valaki csak a maga nyomorúságos helyzetét látja, és ennek alapján alakít ki magának képet Isten tetteiről. Sőt ez egyenesen torz kép így magunkról is, Istentről is. Teljesen más látásra jutunk, ha Isten kijelenti magát, megismerteti magát velünk úgy, ahogyan Ő tárhatja fel a helyzetet és tetteit. Mi innen, bajainkból csak a fonákját látjuk a valóságnak. Ő nem akarja, hogy ebben a fonáklátásban maradjunk. Jóbot sem hagyta ebben, még ha kemény szavakkal kellett is vitában maradni vele, és elhibázott felfogását kendőzetlenül a szemére vetni. Nem érkezhetsz el a megnyugvás, a vita kielégítő lezárása, a helyzet megoldása, míg ez a tisztázódás, ez a valóságos szembenézés önmagunkkal és Teremtő, kegyelmes Istenünkkel végbe nem megy. Isten minden találkozással, minden vitájával eddig szeretne eljutni az emberrel.